

REPUBLIKA HRVATSKA

**NACRT PRORAČUNSKOG PLANA
REPUBLIKE HRVATSKE ZA
2023. GODINU**

LISTOPAD 2022.

Sadržaj

Sadržaj	I
Popis tablica	I
Popis grafikona	I
1. UVOD	1
2. MAKROEKONOMSKA KRETANJA I IZGLEDI	3
2.1. Makroekonomska kretanja u 2022.	3
2.2. Makroekonomski izgledi u 2023.....	3
2.3. Rizici makroekonomskih projekcija	6
3. PRORAČUN OPĆE DRŽAVE I JAVNI DUG	7
3.1. Okvir i ciljevi fiskalne politike	7
Jesenski paket mjera Vlade RH za zaštitu kućanstava i gospodarstva od rasta cijena.....	10
3.2. Proračun opće države u 2022. godini.....	12
3.3. Proračun opće države u 2023. godini.....	14
PRILOZI	18
VEZA NACRTA PRORAČUNSKOG PLANA I SPECIFIČNIH PREPORUKA VIJEĆA EU ZA REPUBLIKU HRVATSKU	26

Popis tablica

<i>Tablica 2.1. Projekcija bruto domaćeg proizvoda</i>	4
<i>Tablica 2.2. Kretanja na tržištu rada</i>	5
<i>Tablica 2.3. Kretanje cijena</i>	5
<i>Tablica 3.1. Fiskalni impuls u razdoblju 2021.-2023.....</i>	9

Popis grafikona

<i>Grafikon 1: Kretanje javnog duga 2016. - 2023.</i>	9
--	---

1. UVOD

U srpnju ove godine Vijeće Europske unije donijelo je Odluku o prihvaćanju eura u Republici Hrvatskoj (u daljnjem tekstu: RH) od 1. siječnja 2023. kao i dopunu uredbe prema kojoj RH postaje dvadeseta članica europodručja te uredbu o fiksnom tečaju konverzije kune u euro. Odluka je donesena temeljem pozitivne ocjene Europske komisije (u daljnjem tekstu: EK) te nakon provedenih procedura i konzultacija u Euroskupini i Europskom vijeću uvažavajući mišljenje Europskog parlamenta i Europske središnje banke. Ovime je i formalno završen cjelokupni proces pridruživanja RH europodručju započet 2017. godine te od 1. siječnja 2023. RH postaje punopravna članica europodručja, a euro službena valuta i zakonsko sredstvo plaćanja na teritoriju RH.

Slijedom toga, RH ima pravo i dužnost sudjelovati u postupcima praćenja i koordinacije ekonomske politike zemalja članica europodručja. Oni uključuju izradu i dostavu Nacrta proračunskog plana za iduću godinu EK i Euroskupini do 15. listopada tekuće godine. EK potom procjenjuje NPP država članica. Pritom obraća posebnu pozornost je li proračunski planovi država članica na odgovarajući način uzimaju u obzir preporuke Vijeća Europske unije (u daljnjem tekstu: Vijeće EU) izdane u okviru Europskog semestra te ih prevode u konkretne proračunske politike i primjeren makroekonomski okvir. Tijekom ove jeseni EK će procjenjivati proračunske planove za 2023. godinu, koja je ujedno i prva godina punopravnog članstva RH u europodručju.

Ovo je, stoga, prvi Nacrt proračunskog plana kojeg je RH izradila te dostavlja EK i Euroskupini. Sudjelovanje u tom procesu tim je važnije uzimajući u obzir visok stupanj ekonomske i političke neizvjesnosti koji naglašava potrebu bliske suradnje i koordinacije fiskalnih politika u europodručju kao i sinergije monetarne te fiskalne politike.

Vlada RH predana je kvalitetnom i proaktivnom sudjelovanju u procesu oblikovanja, praćenja te provedbe ekonomskih politika u europodručju uvažavajući odredbe nacionalnog zakonodavstva i pravne stečevine Europske unije. U tom smislu, rasprava o dokumentu na dnevnom je redu sljedeće sjednice Vlade RH kada se očekuje i njegovo usvajanje. Nacrt proračunskog plana ujedno predstavlja sažeti prikaz i temelj za daljnju izradu prijedloga proračuna za 2023. godinu, čije se donošenje u Saboru očekuje u prvoj polovini prosinca 2022. godine.

Dokument je pripremljen sukladno Smjernicama o formatu i sadržaju nacrta proračunskog plana, ekonomskog partnerstva te izvješća o izdavanju duga (*Guidelines on the format and the content of draft budgetary plans, economic partnership programmes and debt issuance reports*) te konzultacijama s EK. Uvažava odredbe Zakona o proračunu kao i Pakta o stabilnosti i rastu te uzima u obzir i najnovije Preporuke Vijeća EU za RH, aktivnosti predviđene Nacionalnim planom za oporavak i otpornost, Nacionalnim planom reformi kao i paketima mjera Vlade RH za zaštitu građana i gospodarstva od rasta cijena te aktivnosti vezano uz prihvata i zbrinjavanje raseljenih osoba iz Ukrajine.

Makroekonomske projekcije na kojima se temelji Nacrt proračunskog plana dostavljene su Povjerenstvu za fiskalnu politiku koje je potom o njima raspravljalo na sastanku s predstavnicima Ministarstva financija 7. listopada, a zatim ih i potvrdilo 11. listopada 2022. Cjelokupan proces pripreme dokumenta proveden je sukladno odredbama Uredbe (EU) br. 473/2013 Europskog

parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2013. o zajedničkim odredbama za praćenje i procjenu nacrtu proračunskih planova i osiguranju smanjenja prekomjernog deficita država članica u europodručju.

Izračuni i projekcije u Nacrtu proračunskog plana temelje se na makroekonomskim i fiskalnim podacima raspoloživim do 30. rujna 2022. Dokument je pripremljen prema pravilima statističke metodologije Europske unije (ESA 2010) za obuhvat opće države.

2. MAKROEKONOMSKA KRETANJA I IZGLEDI

2.1. Makroekonomska kretanja u 2022.

Pod utjecajem dinamičnog rasta inozemne i domaće potražnje, potaknutog akumuliranom štednjom iz prethodne dvije godine pandemijskog razdoblja, hrvatski BDP snažno je porastao u prvih šest mjeseci 2022. Ovo se prije svega odnosi na izvoz roba i usluga te osobnu potrošnje, a posebno njezin dio koji se odnosi na usluge, čiji se snažan rast iz 2021. nastavio i u ovoj godini. Osim toga, snažan rast bilježi i kategorija promjena zaliha, budući da su poduzeća pristupila procesu njihovog pojačanog obnavljanja, nakon što su prošle godine zalihe iscrpljene kao rezultat poremećaja u opskrbnim lancima u jeku uzlaznog trenda globalne potražnje. Povoljna ostvarenja u domaćem gospodarstvu u dosadašnjem dijelu godine zabilježena su u uvjetima snažnog rasta cijena, započetog u 2021., kao i visoke neizvjesnosti u pogledu budućih ekonomskih, ali i širih društveno-političkih kretanja, u vanjskom okruženju. Izvoz roba ostvario je od početka pandemije u 2020. do danas iznenađujuće veliko kumulativno povećanje udjela na svjetskom tržištu, a prihodi od turizma nadmašit će u 2022. rekordnu razinu iz 2019. (izraženo u realnim terminima, također). Nakon neočekivano povoljnog ostvarenja u 2021. godini, elastičnost uvoza u odnosu na konačnu potražnju (koja je naglašeno "pro-ciklična" veličina) zabilježit će ove godine iznimno visoku vrijednost, djelujući tako negativno na ostvarenje BDP-a. Situacija na tržištu rada je povoljna te je broj zaposlenih dobro nadmašio pretkrizne razine, a radna snaga bilježi povećanje drugu godinu zaredom. Strukturna nestašica određenih profila radnika onemogućava značajniji pad realnih plaća u uvjetima visoke inflacije.

Najnoviji visokofrekventni makroekonomski pokazatelji, kao i pokazatelji raspoloženja ekonomskih subjekata, upućuju na izraženo usporavanje gospodarske aktivnosti u drugoj polovici godine, naročito u posljednjem tromjesečju. Ovakva prognoza odražava očekivano slabljenje dinamike rasta svjetske privrede (a posebice nekih važnih hrvatskih vanjskotrgovinskih partnera poput Njemačke) pod utjecajem visoke inflacije koja nagrizava realne dohotke, narušenog ekonomskog raspoloženja, pogoršanja financijskih uvjeta, kao i specifičnih poteškoća pojedinih velikih zemalja. Tako se u ovoj godini očekuje rast realnog BDP-a u RH od 5,7%, što je za 2,7 postotnih bodova više u odnosu na projekciju iz travnja (u okviru Programa konvergencije RH za razdoblje 2023. – 2025.). Ovakva razlika rezultat je opisanih znatno povoljnijih općih gospodarskih kretanja u RH te inozemstvu u odnosu na tadašnja očekivanja, a ogleda se, prije svega, u osjetno većem pozitivnom doprinosu rastu BDP-a od strane izvoza roba i usluga, osobne potrošnje, kao i promjene zaliha. Uslijed snažnog rasta svih glavnih komponenti indeksa potrošačkih cijena, stopa inflacije iznosit će 10,4%, što je za 2,6 postotnih bodova više od predviđanja iz travnja.

2.2. Makroekonomski izgledi u 2023.

Nastavno na opisano pogoršanje domaćih ekonomskih kretanja u drugoj polovici 2022. godine, prvenstveno uslijed očekivanog usporavanja globalnog rasta, kao i recesijskih kretanja u mnogim razvijenim gospodarstvima, zatim nepovoljnog utjecaja visoke inflacije na realne tijekove, pogoršanja

ekonomskih očekivanja te zaoštavanja uvjeta financiranja, predviđa se značajno usporavanje gospodarske aktivnosti u RH u 2023. godini. Realni rast BDP-a iznositi će tek 0,7%, a bit će ostvaren isključivo pod utjecajem domaće potražnje, dok će doprinosi neto inozemne potražnje ostati negativni i u 2023., iako će u apsolutnom iznosu biti znatno manji nego 2022. Ovakva prognoza realnog rasta BDP-a je za 3,7 postotnih bodova niža u odnosu na projekciju iz travnja, kada se za 2023. očekivalo ubrzanje ekonomske aktivnosti u odnosu na 2022. Razlika se prije svega odnosi na manji doprinos gospodarskom rastu od strane izvoza roba i usluga te osobne potrošnje. Najznačajniji doprinos rastu tijekom sljedeće godine tako bi trebao doći od državne potrošnje i investicija.

Tablica 2.1. Projekcija bruto domaćeg proizvoda ¹

	2021.	Projekcija 2022.	Projekcija 2023.
BDP - realni rast, %	10,2	5,7	0,7
Osobna potrošnja	10,0	4,5	0,4
Državna potrošnja	3,1	2,3	2,1
Bruto investicije u fiksni kapital	7,6	4,5	1,7
Izvoz roba i usluga	33,3	17,3	-0,2
Izvoz roba	20,0	17,4	0,9
Izvoz usluga	51,5	17,3	-1,6
Uvoz roba i usluga	14,7	20,2	0,4
Uvoz roba	14,8	21,2	0,3
Uvoz usluga	13,9	14,3	1,1
Doprinosi rastu BDP-a, postotni bodovi			
Domaća potražnja	8,3	4,1	1,0
Promjena zaliha	-4,9	3,4	0,0
Neto inozemna potražnja	6,8	-1,7	-0,4
Doprinosi rastu BDP-a, postotni bodovi			
Osobna potrošnja ¹	5,9	2,6	0,2
Državna potrošnja	0,7	0,5	0,5
Bruto investicije u fiksni kapital	1,7	1,0	0,4
Promjena zaliha	-4,9	3,4	0,0
Izvoz roba i usluga	14,0	8,9	-0,1
Uvoz roba i usluga	-7,2	-10,6	-0,2

Napomena: Podaci za 2021. su preliminarni.

Izvor: Državni zavod za statistiku, Ministarstvo financija

Na tržištu rada se u 2023. godini ipak ne očekuju izraženija negativna kretanja, dijelom pod utjecajem kroničnog manjka ponude radnika, pa će tako broj zaposlenih zabilježiti blago povećanje, dok će se stopa nezaposlenosti zadržati na ovogodišnjoj razini. Snažan rast bruto plaća zaposlenika (nominalno) iz 2022. ipak će blago oslabiti, pri čemu se očekuje naglašeno usporavanje rasta plaća u privatnom sektoru s jedne, ali ubrzanje rasta plaća u javnom sektoru, s druge strane. Međutim, unatoč nastavku snažnog rasta mase plaća, kao i izraženom doprinosu socijalnih davanja kućanstvima, povišena inflacija će, kao i u 2022. godini, onemogućiti realni rast raspoloživog dohotka sektora stanovništva. Za razliku od 2022., kad je zabilježeno njeno smanjenje, stopa štednje stanovništva bi u 2023. godini trebala ostati razmjerno stabilna, dijelom pod utjecajem prevladavajućih niskih razina potrošačkog optimizma. Rast državne potrošnje bit će u 2023., isto kao i u ovoj godini, dominantno pod utjecajem snažne dinamike intermedijarne potrošnje, dok će rast zaposlenosti u javnom sektoru ostati prigušen.

¹ Ostvarenja i projekcije komponenta BDP-a temelje se na službeno objavljenim podacima Državnog zavoda za statistiku zaključno do kraja rujna 2022. te ne uključuju revizije u okviru jesenskog EDP izvješća.

Tablica 2.2. Kretanja na tržištu rada

	2021.	Projekcija 2022.	Projekcija 2023.
	promjena, promjena, promjena, u % u % u %		
Radna snaga (15+) ¹	1,4	1,0	0,1
Stopa nezaposlenosti, razina u % ¹	7,6	6,3	6,3
Broj zaposlenih ²	1,2	2,7	0,5
Produktivnost rada, broj zaposlenih ²	8,9	2,9	0,1
Jedinični trošak rada ²	-3,1	5,5	6,4
Naknada po zaposleniku ²	5,6	8,6	6,5
Bruto plaće u pravnim osobama ³	4,2	8,3	5,5

¹ Prema anketi o radnoj snazi.

² Prema definiciji nacionalnih računa.

³ Administrativni izvori.

Izvor: Državni zavod za statistiku, Ministarstvo financija

U usporedbi s osobnom potrošnjom, rast bruto investicija u fiksni kapital usporit će osjetno manje, što je rezultat očekivanog snažnog rasta investicija na razini opće države, velikim dijelom financiranim sredstvima iz EU fondova i Mehanizma za oporavak i otpornost. Promatrano prema vrsti, rast investicija odražavat će prvenstveno nastavak pozitivne dinamike u građevinskoj djelatnosti, u kojoj puno teže dolazi do obustavljanja ugovorenih projekata, a koja je, osim toga, dijelom uvjetovana i nedavno pretrpljenim potresima u središnjoj RH. Doprinos promjena zaliha gospodarskom rastu bi u narednoj godini trebao ostati zanemariv. Izvoz roba snažno će usporiti rast u 2023. pod utjecajem izraženog smanjenja potražnje kod glavnih vanjskotrgovinskih partnera. Osim toga, ovakva projekcija pretpostavlja i kraj trenda snažnog rasta zastupljenosti hrvatskog izvoza na izvoznim tržištima roba. Izvoz usluga zabilježit će realan pad isključivo kao rezultat smanjenja turističke potražnje, dok će ostatak izvoza usluga stagnirati. Lošije ostvarenje u turističkoj djelatnosti bit će rezultat daljnjeg smanjenja prosječne potrošnje po stranom turistu, iako slabijeg intenziteta nego u 2022., ali i nešto manjeg broja noćenja stranih turista u odnosu na 2022. Kao rezultat slabljenja dinamike konačne potražnje, snažno će usporiti rast uvoza roba i usluga. Inflacija bi u 2023. trebala usporiti na 5,7 posto, uslijed iščezavanja poremećaja u opskrbnim lancima, niže razine uvezene inflacije, kao i visoke osnove iz 2022. Tako se najznačajniji doprinos rastu indeksa potrošačkih cijena u 2023. očekuje od cijena isključujući energiju i hranu, kod kojih će se inflatorni pritisci najduže zadržati, zatim od cijena hrane, dok se blaži doprinos rastu očekuje od cijena energije.

Tablica 2.3. Kretanje cijena

	2021.	Projekcija 2022.	Projekcija 2023.
Deflator BDP-a, promjena (%)	3.2	7.1	6.1
Osobna potrošnja	2.7	10.4	5.7
Državna potrošnja	3.7	6.3	5.6
Bruto investicije u fiksni kapital	2.4	8.7	4.2
Izvoz roba i usluga	4.6	9.1	2.4
Uvoz roba i usluga	6.7	14.1	1.4
Indeks potrošačkih cijena, promjena (%)	2.6	10.4	5.7

Napomena: Podaci za 2021. su preliminarni.

Izvor: Državni zavod za statistiku, Ministarstvo financija

2.3. Rizici makroekonomskih projekcija

Projicirano kretanje gospodarske aktivnosti i dalje je izloženo prevladavajuće negativnim rizicima, ali je neizvjesnost projekcije dodatno uvećana. Glavni vanjski makroekonomski rizici za ostvarivanje scenarija iz ovog dokumenta vezani su uz globalni rast, posebno onaj u EU, kao i inflaciju. Ruska invazija na Ukrajinu izazvala je, osim samih poremećaja u opskrbi Europe plinom i snažnog rasta njegovih cijena, također i potrebe za većom diversifikacijom nabavnih kanala. Osim toga, zaoštrava se problem srednjoročne konkurentnosti zemalja EU, koji je trenutno djelomično ublažen tečajnim kretanjima. Nakon provođenja iznimno ekspanzivne te inovativne monetarne politike tijekom proteklog razdoblja, pitanje je da li su razmjeri promjene politike potrebni da američki Fed i Europska središnja banka zaista dovedu inflaciju u ciljane okvire mogući bez ozbiljnih poremećaja globalnog financijskog sustava, ali i vala nesolventnosti u realnom sektoru, kao i snažnog pritisaka na javne financije visoko zaduženih zemalja. Također, u mnogim zemljama u razvoju postavlja se pitanje posljedica razdoblja „snažnog dolara“, kao i potrebe manje razvijenih zemalja da prate smjer monetarne politike razvijenih bez obzira na njihova specifična objektivna makroekonomska kretanja. Među domaćim rizicima ističe se srednjoročna ranjivost tržišta nekretnina, na koju je upozorio Europski odbor za systemske rizike, a koja bi mogla negativno utjecati na stabilnost financijskog sustava RH. Dodatni rizici ovog makroekonomskog scenarija vezani su uz efikasnost korištenja sredstava iz strukturnih fondova EU, kao i onih vezanih uz projekte financirane u okviru NPOO-a.

3. PRORAČUN OPĆE DRŽAVE I JAVNI DUG

3.1. Okvir i ciljevi fiskalne politike

Nakon 2021. godine obilježene snažnim rastom bruto domaćeg proizvoda od 10,2%, nizom pozitivnih gospodarskih pokazatelja te fiskalnom konsolidacijom koja je rezultirala proračunskim manjkom od 2,6% BDP-a te javnim dugom od 79,8% BDP-a, u 2022. godini gospodarstvo RH se suočava s prilikama, ali i ograničenjima. Tako tekuću godinu karakterizira snažan gospodarski rast u njejoj prvoj polovini s očekivanim usporavanjem prema kraju, u uvjetima geopolitičkih napetosti, ruske agresije na Ukrajinu, nastavka poremećaja u opskrbnim lancima, a sve to u kontekstu vrlo snažnih inflatornih pritisaka. Naime, jak globalni gospodarski rast nakon dvije godine COVID pandemije, dodatno je povećao neravnotežu između velike potražnje i nedovoljne ponude. Zatvaranje Kine ovog proljeća zbog pandemije, usporilo je proizvodnju te gospodarske velesile i poremetilo tijekove svjetske trgovine. Ruska agresija Ukrajine uzrokovala je snažan poremećaj u opskrbi energenata i hrane u Europi te zaoštrila odnose Zapada i Rusije, a sve izraženije klimatske promjene, posebice rekordne suše i velike poplave, dodatno su doprinijele poskupljenju hrane i energije.

No, i u ovako izazovnim okolnostima RH ostvaruje važne političko-ekonomske iskorake. Tako je u srpnju ove godine Vijeće EU donijelo Odluku o prihvaćanju eura u RH od 1. siječnja 2023. kao i dopunu uredbe prema kojoj RH postaje dvadeseta članica europodručja te uredbu o fiksnom tečaju konverzije kune u euro. Odluka je donesena temeljem pozitivne ocjene EK te nakon provedenih procedura i konzultacija u Euroskupini i Europskom vijeću, uvažavajući mišljenje Europskog parlamenta i Europske središnje banke. Ovime je i formalno završen cjelokupni proces pridruživanja RH europodručju započet 2017. godine. Od 1. siječnja 2023. RH postaje punopravna članica europodručja, a euro službena valuta i zakonsko sredstvo plaćanja na teritoriju RH.

Odluka o ulasku RH u europodručje doprinijela je i povijesno najvišem investicijskom rejtingu RH. Tako je već u srpnju 2022. godine, agencija Moody's podigla rejting RH za dvije razine, na „Baa2“, uvrstivši ga u investicijsku kategoriju, uz stabilne izgleda. Zatim je i agencija Fitch podigla investicijski kreditni rejting RH za jednu razinu, na „BBB+“, a Standard and Poor's na „BBB+/A-2“, također uz stabilne izgleda. Kreditne agencije kao pozitivne efekte ističu i političku stabilnost institucija, posebno u kontekstu ulaska u europodručje, rekordno kratko zadržavanje u tečajnom mehanizmu ERM II te eliminaciju valutnog i likvidonosnog rizika u smislu javnog duga koji je dominantno denominiran u eurima.

Tijekom 2022. godine izdano je tri nove tranše obveznica na domaćem financijskom tržištu, u ukupnom iznosu od 16,6 milijardi kuna te jedna nova tranša na međunarodnom tržištu u nominalnom iznosu od 1,25 milijardi eura. Nova izdanja obveznica realizirana su primarno za refinanciranje dospijuća postojećih obveznica, a slična praksa se očekuje i dalje. Usprkos zaoštavanju monetarne politike na globalnoj razini, postojeće obveznice refinanciraju se po osjetno nižim kamatnim stopama nego što je bio slučaj u trenutku njihovog inicijalnog izdanja, te se posljedično ostvaruju uštede na rashodima za kamate prilikom svakog novog izdanja obveznica.

Predanost reformskim naporima koji će značajno doprinijeti jačanju otpornosti hrvatskog gospodarstva u okolnostima rastuće inflacije i recesijskih pritisaka, vidljiva je i u ispunjavanju

predviđenih obveza kao i u dinamici korištenja EU sredstava u okviru Nacionalnog plana oporavka i otpornosti (u daljnjem tekstu: NPOO). U tom smislu, u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost predviđeno je slanje zahtjeva za plaćanje prema EK dva puta godišnje tek po ostvarenju relevantnih ključnih etapa i ciljanih vrijednosti. RH je do sada za provedbu investicija definiranih NPOO-om uplaćeno 11,4 milijardi kuna, što je više od četvrtine ukupnog iznosa bespovratnih sredstava predviđenih za provedbu NPOO-a u RH. Naime, u rujnu 2021. godine isplaćen je predujam od 6,1 milijardi kuna te potom i prva tranša u iznosu od 5,3 milijarde kuna temeljem 34 pokazatelja ispunjena do kraja 2021. godine. Po ispunjavanju 25 pokazatelja iz prve polovine 2022. godine, RH je u rujnu uputila i zahtjev za povlačenje druge tranše u visini od 5,3 milijarde kuna, a trenutno se intenzivno radi na provedbi 45 pokazatelja do kraja ove godine.

Nadolazeće razdoblje karakteriziraju pogoršani ekonomski izgledi, visoki stupanj neizvjesnosti i dominantni negativni rizici. Sve navedeno rezultira vrlo neizvjesnim i promjenjivim okolnostima koje kreiraju izazove za ekonomsku politiku u cjelini te posebice fiskalnu politiku.

Planirani odgovor fiskalne politike, u skladu s Preporukama Vijeća iz srpnja 2022. za RH, usmjeren je na zaštitu stanovništva, javnog i privatnog sektora, posebice onih najranjivijih, u uvjetima snažno rastućih cijena energenata i hrane. U ovakvim okolnostima važno je ojačati i javne investicije posebice u zelenu i digitalnu tranziciju te energetske sigurnost. Fiskalna politika bit će fleksibilna i prilagodljiva, spremna na pravovremenu reakciju u vrlo promjenjivim okolnostima, uvažavajući i izazove povezane s demografskim te geopolitičkim kretanjima. Nastavit će se i napore u smislu saniranja društveno-ekonomskih i zdravstvenih posljedica COVID pandemije i razornih potresa kao i zbrinjavanja te prihvata izbjeglica iz Ukrajine.

U tako neizvjesnim okolnostima, u skladu s Preporukama Vijeća za RH iz srpnja 2022. godine, nositelji fiskalne politike planiraju osigurati da rast primarnih tekućih rashoda koje financira država u 2023. godini bude u skladu s općim neutralnim smjerom fiskalne politike², uzimajući u obzir privremenu i ciljano potporu kućanstvima i poduzećima uslijed inflatornih pritisaka posebice uzrokovanih rastom cijena energenata i hrane, kao i napore u svrhu prihvata i zbrinjavanja izbjeglica iz Ukrajine.

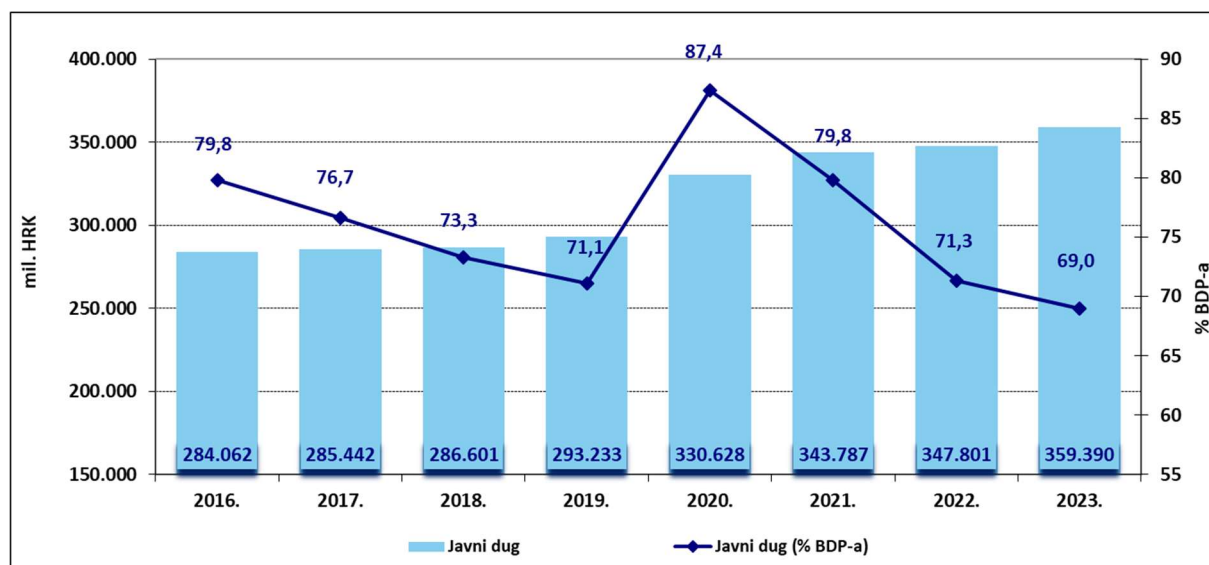
Uzevši u obzir ekonomske i geopolitičke okolnosti, na razini EU i tijekom 2023. godine bit će na snazi primjena opće klauzule o odstupanju (*general escape clause*) od proračunskih pravila definiranih Paktom o stabilnosti i rastu iz 2020. godine, kojom se državama članicama omogućilo pružanje fiskalnih poticaja svojim gospodarstvima u svrhu ublažavanja negativnih učinaka COVID pandemije. Također je dalje na snazi i Odluka o privremenom odgađanju primjene nacionalnih fiskalnih pravila koju je Vlada RH donijela 2020. godine slijedom izvanrednih okolnosti, u skladu s preporukom Povjerenstva za fiskalnu politiku, a temeljem odredbi Zakona o fiskalnoj odgovornosti.

U cjelini uzevši, fiskalna kretanja u 2022. rezultirat će smanjenjem proračunskog manjka s 2,6% BDP-a u 2021. na 1,5% BDP-a u 2022. dok će u 2023. godini proračunski manjak iznositi 2,3% BDP-a, čime je ispunjen kriterij proračunskog manjka sukladno odredbama Pakta o stabilnosti i rastu. Nadalje, udio javnog duga u nominalnoj vrijednosti bruto domaćeg proizvoda smanjit će se sa 79,8% BDP-a u 2021.

² Odnosi se na promjenu u primarnim tekućim rashodima bez diskrecijskih mjera na prihodnoj i jednokratnih mjera na rashodnoj strani proračuna, isključujući privremene mjere za upravljanje COVID, energetske i izbjegličkom krizom te rashode financirane putem bespovratnih sredstava iz Mehanizma za oporavak i otpornost te ostalih EU fondova naspram stope srednjoročnog nominalnog potencijalnog rasta (10-ogodišnji prosjek).

na 71,3% BDP-a u 2022. odnosno na 69,0% BDP-a u 2023., čime dinamika prilagodbe javnog duga nadmašuje onu zahtijevanu odredbama Pakta o stabilnosti i rastu.

Grafikon 1: Kretanje javnog duga 2016. - 2023.

Izvor: HNB, DZS

U okolnostima dominantnih negativnih rizika i recesijskih pritisaka kako u međunarodnom tako i domaćem okruženju, tim je važnije jačati otpornost gospodarstva kroz provedbu investicija i reformi koje jačaju potencijalni rast, osiguravajući održivu putanju smanjenja udjela javnog duga u BDP-u. Spomenute investicije i reforme provodit će se posebice kroz projekte financirane EU sredstvima putem Mehanizma za oporavak i otpornost kao i strukturnih fondova te Fonda solidarnosti EU.

Tablica 3.1. Rast nacionalno financiranih primarnih tekućih rashoda u razdoblju 2020.-2023.

	2020.	2021.	2022.	2023.
UKUPNI RASHODI (mlrd HRK)	205,1	212,8	231,0	253,1
Rashodi za kamate (mlrd HRK)	7,5	6,7	6,5	6,4
EU fondovi (tekući rashodi, mlrd HRK)	5,1	4,8	5,0	6,0
KAPITALNI RASHODI (mlrd HRK)	29,2	27,4	32,0	40,8
Nacionalno financiranje primarnih tekućih rashoda, isključujući mjere privremene potpore gospodarstvu (mlrd HRK)	149,1	163,9	180,7	195,8
Nacionalno financiranje primarnih tekućih rashoda, isključujući mjere privremene potpore gospodarstvu, nominalni rast (%)	-2,3	9,9	10,2	8,3
Potencijalni rast (desetogodišnji, nominalno)	1,9	5,5	9,4	8,5
Prilagodba u nacionalno financiranim tekućim rashodima (% BDP-a)¹	1,3	-2,0	-0,5	-0,1

¹ Prilagođena za diskrecijske mjere na prihodima.

Napomena: Izračun Ministarstva financija sukladno Smjernicama fiskalne politike za 2023. usvojenim od strane Vijeća ministara financija EU u ožujku 2022.

Izvor: Ministarstvo financija, EK za potencijalni desetogodišnji rast BDP-a

Jesenski paket mjera Vlade RH za zaštitu kućanstava i gospodarstva od rasta cijena

8. rujna 2022. predstavljen je jesenski paket mjera Vlade RH za zaštitu kućanstava i gospodarstva od rasta cijena. Paket sadrži:

1. mjere za zaštitu od rasta cijena energenata
2. mjere za zaštitu od rasta cijena hrane
3. subvencije i pomoći za građane, javni i privatni sektor

1. Mjere za ublažavanje rasta cijena energenata

Kako bi se građani, javni i privatni sektor zaštitili od rasta cijena električne energije u razdoblju od 1. listopada 2022. do 31. ožujka 2023., kućanstva će za potrošnju do 2.500 kWh struje plaćati 59 eura/MWh, a za potrošnju povrh toga prosječno 88 eura/MWh. Za javni i neprofitni sektor (primjerice vrtići, škole, fakulteti, bolnice, domovi za starije i nemoćne, gradovi, komunalna poduzeća itd.) osigurava se jeftinije električna energija u visini univerzalne usluge za kućanstvo s prosječnom cijenom od 62 eura/MWh. Za poduzetništvo, cijene električne energije su ograničene tako da za polugodišnju potrošnju u gore spomenutom razdoblju do 250.000 kWh plaćaju jeftiniju cijenu struje po jedinstvenoj tarifi od 0,07 eura/kWh. Polugodišnja potrošnja iznad tog iznosa obračunavat će se u prosjeku po tarifi od 180 eur/MWh. Na kraju, uvodi se i kategorija velikih potrošača s potrošnjom iznad 2,5 GWh koji će plaćati prosječno 230 eura/MWh. U istom razdoblju, opskrbljivači električnom energijom koji nisu članovi HEP grupe, preko Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja, imaju pravo na naknadu razlike između ugovorene cijene električne energije i one naplaćene krajnjim kupcima električne energije na mjesečnoj razini sukladno ograničenjima temeljem Uredbe o uklanjanju poremećaja na tržištu rada.

Do kraja ožujka sljedeće godine neće biti povećanja cijena toplinske energije za kućanstva i poduzetnike u centralnim i zatvorenim sustavima. Smanjena je i stopa PDV-a na 5% za isporuku grijanja iz toplinskih stanica te ogrjevnog drva, peleta, briketa i sječke. K tome su ograničene marže i regulirana cijena ukapljenog naftnog plina u bocama. Vlada RH predviđa i nastavak primjene mjere smanjenja visine trošarina na benzin i dizel za 80 lipa po litri odnosno 40 lipa po litri.

2. Mjere za ublažavanje rasta cijena hrane

Odlukom Vlade RH iz jesenskog paketa mjera ograničava se najviša cijena nekih osnovnih prehrambenih proizvoda kao i najviša marža trgovaca. To uključuje, ulje, mlijeko, šećer, brašno te određene mesne proizvode.

3. Subvencije i pomoći za građane, javni i privatni sektor

Paket mjera za ublažavanje posljedica rasta cijena obuhvaća i povećanje neoporezivih primitaka propisanih Pravilnikom o porezu na dohodak, što je namijenjeno svim zaposlenima. Tako se neoporezive prigodne nagrade povećavaju se s 3.000 na 5.000 kuna godišnje, a novčane nagrade za

radne rezultate i drugi oblici dodatnog nagrađivanja za radnike s 5.000 na 7.500 kuna. Dar djetetu do 15. godina starosti kao i dar u naravi povećavaju se sa 600 na 1.000 kuna godišnje. Novčane paušalne nagrade za podmirivanje troškova prehrane radnika povećavaju se sa 5.000 kuna na 6.000 kuna godišnje, a naknade za korištenje privatnog automobila u službene svrhe s 2 kune na 3 kune po kilometru. Također se povećava i otpremnina za odlazak u mirovinu sa 8.000 kuna na 10.000 kuna.

Tijekom listopada 2022. godine isplatit će se jednokratno novčano primanje korisnicima doplatka za djecu ovisno o broju djece u iznosu od 300 do 1.100 kuna. Također se povećava broj i iznos studentskih stipendija temeljenih na njihovom socio-ekonomskom statusu kao i potpore studentskim centrima kako bi cijene studentskih obroka ostale nepromijenjene. Povećava se i iznos studentskog/učeničkog neoporezivog primitka (do kojeg se netko može smatrati uzdržavanim članom) s 15.000 kuna na 24.000 kuna.

Donesena je i odluka o isplati jednokratnog novčanog primanja korisnicima mirovine do iznosa od 4.360 kuna u rasponu od 1.200 do 400 kuna. Također se od 1. siječnja 2023. uz redovito usklađivanje svih mirovina 2 puta godišnje, dodatno povećavaju najniže mirovine za 3%. Povećava se i mjesečna naknada za ugrožene kupce energenata kao i mjesečna naknada za udomitelje sa 400 kuna na 500 kuna u razdoblju do 31. ožujka 2023. godine. Korisnicima zajamčene minimalne naknade financirat će se trošak ogrjeva i dijelom trošak stanovanja. Nezaposlenim osobama prijavljenim u evidenciju nezaposlenih osoba HZZ-a na dan 1. rujna 2022., isplatit će se 250 kuna mjesečno za listopad, studeni i prosinac 2022. godine (energetski dodatak za nezaposlene). Povećavaju se i sredstva za program „Zaželi – program zapošljavanja žena“ koje će pružati podršku starijim i nemoćnim osobama.

Poljoprivrednicima će se dodijeliti izvanredna pomoć iz Programa ruralnog razvoja kao i potpora za kompenzaciju rasta cijena energenata u sektoru prerade poljoprivrednih proizvoda. Pripremljene su i potpore ribarima, uzgajivačima te prerađivačima u sektoru ribarstva i akvakulture zbog poremećaja tržišta uzrokovanih agresijom Rusije na Ukrajinu. Pomoć će biti pružena i za poljoprivredne površine stradale u ljetnim požarima kao i poljoprivrednicima koji očekuju pad prinosa veći od 10% uslijed suše. Valja spomenuti i nadoknadu dijela troška dizelskog goriva koje se koristi kao pogonsko gorivo u komercijalnom prijevozu putnika. U okviru aktivnosti Hrvatske banke za obnovu i razvitak planirani su krediti za subjekte iz javnog i privatnog sektora u svrhu financiranja obrtnih sredstava uz subvenciju kamatne stope gdje korisnici pokažu poteškoće u poslovanju uzrokovane ruskom agresijom na Ukrajinu. Također su predviđeni i programi osiguranja te subvencioniranja premije osiguranja gdje će izvoznici s poteškoćama u poslovanju uslijed rata u Ukrajini moći pribaviti instrumente osiguranja kod kredita za likvidnost odnosno djelomično ili u potpunosti umanjiti trošak premije osiguranja.

Nadalje, u svrhu ušteda energije planira se i bespovratno sufinanciranje energetske obnove obiteljskih kuća i višestambenih zgrada. Korištenje obnovljivih izvora energije stimulirat će se ukidanjem PDV-a za isporuku i ugradnju solarnih ploča. Također će se poticati izgradnja sunčanih elektrana i baterija za pohranu proizvedene energije.

3.2. Proračun opće države u 2022. godini

Prihodi konsolidirane opće države

U 2022. godini ukupni prihodi proračuna opće države planirani su na razini od 45,9% BDP-a. Prihodna strana proračuna određena je pozitivnim kretanjima u gospodarstvu, ali i učincima poreznih izmjena u sustavu poreza na dodanu vrijednost i trošarinskih propisa, koji su stupili na snagu u ovoj godini s ciljem ublažavanja inflatornih pritisaka. Osim toga, značajan učinak na prihode proračuna ima i povlačenje sredstva iz EU fondova i to iz Višegodišnjeg financijskog okvira 2014.- 2020., kao i iz Višegodišnjeg financijskog okvira 2021. – 2027. Također, u projekcije su uključena i sredstva iz Mehanizma za oporavak i otpornost te sredstva iz Fonda solidarnosti EU.

Porezi na proizvodnju i uvoz čine najznačajniju kategoriju ukupnih prihoda, a projicirani su na razini od 19% BDP-a. Pritom je prihod od poreza na dodanu vrijednost projiciran u iznosu od 13,4% BDP-a, a temelji se na dosadašnjem ostvarenju prihoda u ovoj godini te očekivanom rastu osobne potrošnje, turističkih usluga, intermedijarne potrošnje, investicija te socijalnih transfera u naravi, kao i učinku poreznih izmjena koje su stupile na snagu tijekom 2022. godine. Tako je od 1. travnja smanjena stopa PDV-a s 25% i 13% na 5% za dječju hranu, ulje, maslac, meso i ribu kao i voće, jaja, gnojivo, životinjsku hranu te ulaznice za sportska i kulturna događanja. Trajno je proširena i primjena snižene stope PDV-a od 13% za isporuku prirodnog plina i grijanja iz toplinskih stanica, ogrjev, pelet, briket i sječku te menstrualne potrepštine. K tome, u razdoblju od 1. travnja 2022. do 31. ožujka 2023. isporuka plina obračunava se po stopi PDV-a od 5%. Jesenskim paketom mjera za zaštitu od porasta cijena predloženo je i da se po stopi PDV-a od 5% oporezuje isporuka grijanja iz toplinskih stanica, uključujući i naknade vezane uz tu isporuku te isporuka ogrjevnog drva, peleta, briketa i sječke do 31. ožujka 2023. Osim toga, po stopi PDV-a od 0% oporezuje se i isporuka i ugradnja solarnih ploča na privatne stambene objekte, prostore za stanovanje te javne i druge zgrade. Ukupni fiskalni učinak ovih mjera iznosi 0,5% BDP-a.

U kategoriju poreza na proizvodnju i uvoz, osim PDV-a uključeni su i prihodi od trošarina te ostalih poreza na potrošnju. Prihodi od trošarina predviđeni su na razini od 3,9% BDP-a, a uključuju očekivanu potrošnju trošarinskih proizvoda, prihode od naknada za poticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora, procjenu poreza na potrošnju te učinke izmjena propisa u trošarinskom sustavu, ponajprije kod smanjenih trošarina na energente i električnu energiju.

Drugu najznačajniju skupinu prihoda proračuna opće države čine socijalni doprinosi, koji su projicirani na razini od 11,1% BDP-a. Njihova dinamika prvenstveno je određena kretanjima na tržištu rada.

Procijenjeni prihodi od tekućih poreza na dohodak i bogatstvo u 2022. godini bilježit će razinu od 6% BDP-a. Pritom je prihod od poreza na dohodak projiciran na razini od 3% BDP-a temeljem očekivanih kretanja na tržištu rada. Prihod od poreza na dobit projiciran je na razini od 2,4% BDP-a, a uzima u obzir dosadašnja ostvarenja odnosno rezultate poslovanja gospodarskih subjekata tijekom 2021. godine.

U kategorije ostalih tekućih i kapitalnih transfera, koji su projicirani na razini od 5,1% BDP-a ubrajaju se i prihodi od pomoći institucija i tijela EU, koji su izravno vezani uz projekte financirane iz fondova EU, ali i iz fonda solidarnosti u okviru financiranja dijela obnove javne infrastrukture oštećene u potresu te sredstva iz novog instrumenta EU Nove generacije odnosno Mehanizma za oporavak i otpornost.

Rashodi konsolidirane opće države

Ukupni rashodi proračuna opće države planirani su na razini od 47,4% BDP-a u 2022. godini. Rashodna strana proračuna određena je aktivnostima usmjerenim ka jačanju zaštite svih slojeva stanovništva te javnog i privatnog sektora, posebno u trenutnim uvjetima rastućih cijena hrane i energenata. Tako su donesene mjere potpore građanima i poduzetnicima, mjere za socijalno ugrožene skupine stanovništva te mjere pomoći poljoprivrednicima i ribarima.

Naknade zaposlenima projicirane su na razini od 11,8% BDP-a na temelju očekivanog kretanja razine broja zaposlenih državnih i javnih službenika te prava koja proizlaze iz kolektivnih ugovora. Od 1. svibnja 2022. povećana je osnovica plaća u državnim i javnim službama za 4%, a projekcija uključuje i uvećanja za minuli rad od 0,5% te porast broja zaposlenih, posebno kod jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (u daljnjem tekstu: JLP(R)S) u ovoj godini.

Rashodi za intermedijarnu potrošnju planirani su na razini od 8,3% BDP-a. Povećanje ove kategorije rashoda ponajprije proizlazi iz povećanih izdvajanja za lijekove te za pomoćni i sanitetski materijal državnih bolnica i zdravstvenih ustanova koje su u nadležnosti JLP(R)S. U ovu kategoriju uključeni su i predviđeni materijalni troškovi kao posljedica sanacije šteta uzrokovanih zagrebačkim i petrinjskim potresom, a uključeni su i povećani troškovi energije svih jedinica sektora opće države.

Rashodi za subvencije u 2022. godini projicirani su na razini od 2% BDP-a. Razlog smanjenja prvenstveno su niži rashodi za potpore za očuvanje radnih mjesta u djelatnostima pogođenima koronavirusom (COVID-19) zbog ublažavanja pandemijskih rizika. Najznačajniji dio subvencija odnosi se na subvencije Hrvatskog operatora tržišta energije d.o.o. (u daljnjem tekstu: HROTE) za proizvođače energije iz obnovljivih izvora od 0,7% BDP-a, a koji se financiraju iz naknade za poticanje električne energije iz obnovljivih izvora. Ovdje su uključena i redovna izdvajanja za plaćanja u poljoprivredi iz nacionalnih izvora, poticanje pomorskog, cestovnog i zračnog prijevoza te izdvajanja za mjere aktivne politike tržišta rada. Osim toga, ova kategorija sadrži i potpore za plin mikro, malim i srednjim poduzetnicima, potpore za struju opskrbljivačima električnom energijom koji nisu članovi HEP grupe, potpore za kompenzaciju rasta cijena energenata u sektorima prerade poljoprivrednih proizvoda te nadoknade dijela troška dizelskog goriva koje se koristi kao pogonsko gorivo u komercijalnom prijevozu putnika. Ukupni trošak ovih mjera iznosi 0,1% BDP-a.

Rashodi za dohodak od vlasništva, koji su najvećim dijelom određeni kretanjem rashoda za kamate odnosno troškovima servisiranja javnog duga, bilježe razinu od 1,3% BDP-a u 2022. godini.

Socijalne naknade, osim socijalnih transfera u naravi planirane su na razini od 12,4% BDP-a. Pritom rashodi za mirovine i mirovinska primanja iznose 9,3% BDP-a, a na njihovo kretanje utječe preneseni kumulirani učinak promjene broja i strukture korisnika mirovina, indeksacija mirovina po općim i posebnim propisima te jednokratni energetska dodatak za umirovljenike koji je isplaćen dva puta, tj. u travnju i listopadu. Porodiljne naknade planirane su na razini od 0,7% BDP-a, a uključuju učinak izmjena Zakona o roditeljskim potporama, kojim je uvedeno novo pravo - plaćeni očinski dopust, povećana je naknada plaće koja se isplaćuje za vrijeme korištenja roditeljskog dopusta za zaposlene i samozaposlene roditelje sa 5.654 kune na 7.500 kuna te je povećana naknada plaće za vrijeme korištenja prava na roditeljski dopust zaposlenog ili samozaposlenog roditelja kao prava na rad s polovicom punog radnog vremena i to s 2.328 kuna na 3.658 kuna. Nadalje, izdvajanja za doplatka za djecu iznose 0,3% BDP-a, što uključuje i jednokratnu mjeru isplate novčanog primanja korisnicima doplatka za djecu. Naknade za nezaposlene iznose 0,2% BDP-a. Naknade za socijalnu skrb planirane su na razini od 0,6% BDP-a, a na njihovo povećanje utječe provedba novog Zakona o socijalnoj skrbi, koji

je stupio na snagu u veljači 2022. godine, a kojim se uređuje djelatnost socijalne skrbi, naknade i usluge u sustavu socijalne skrbi, kao i druge aktivnosti vezane uz način obavljanja djelatnosti socijalne skrbi. Ukupni fiskalni učinak mjera za zaštitu kućanstava od porasta cijena na ovoj kategoriji iznosi 0,2% BDP-a.

Socijalni transferi u naravi u iznosu od 2,3% BDP-a uzimaju u obzir promjenu obuhvata i visine naknade za ugroženog kupca energenata kao i potpore za plin namijenjene kućanstvima kojima se subvencionira dio cijene plina izravno na račun. Predviđen je i energetske dodatak za nezaposlene kao i financiranje troškova ogrjeva i dijelom troškova stanovanja korisnicima zajamčene minimalne naknade. Učinak ovih energetskih mjera procijenjen je u iznosu od 0,1% BDP-a. Uz to, u ovu kategoriju ulaze i socijalni transferi putem ustanova izvan javnog sektora u sustavu zdravstva u iznosu od 1,8% BDP-a.

Ostali rashodi, koji se većinom odnose na tekuće i kapitalne transfere, planirani su na razini od 4,7% BDP-a te su velikim dijelom određeni uplatom vlastitog doprinosa RH u proračun EU, tekućim donacijama kao i projektima financiranim iz EU fondova te iz Mehanizma za oporavak i otpornost. U ovu kategoriju uključena su i izdvajanja za prihvata i smještaj ukrajinskih izbjeglica, isplate za troškove energije uravnoteženja koje obračunava HROTE, kao i jednokratni troškovi vezani uz sudske sporove. Od mjera usmjerenih za zaštitu kućanstava od porasta cijene energije u iznosu od 0,2% BDP-a izdvajaju se subvencioniranje krajnje cijena plina kućanstvima, subvencioniranje cijena struje koju kućanstva dobivaju od opskrbljivača električnom energijom koji nisu članovi HEP grupe, potpore studentskim centrima za održiv sustav prehrane, sredstva za program „Zaželi – program zapošljavanja žena“ te potpore sektoru ribarstva. Kapitalni rashodi predviđaju kapitalne transfere javnim i ostalim poduzećima, stanovništvu i ostalim pravnim osobama kao i rashode za preuzimanje obveza po osnovi subvencioniranja stambenih kredita u ovoj godini te troškove u dijelu financiranja obnove stambenih jedinica i konstruktivnih oštećenja nakon potresa na zagrebačkom i petrinjskom području.

Rashodi za bruto investicije u fiksni kapital planirani su na razini od 4,5% BDP-a pri čemu se najveći dio ulaganja odnosi na cestovnu, željezničku i vodnu infrastrukturu. Do kraja 2022. godine predviđena je i isporuka 10 novih elektromotornih vlakova HŽ Putničkom prijevozu, kao i isporuka 4 vojna helikoptera Hrvatskoj vojsci. JLP(R)S nastavit će s daljnjim investicijskim aktivnostima, pri čemu se značajan dio financira sredstvima iz EU fondova. Također, ovdje su planirana i sredstva za sanaciju šteta uzrokovanih potresom koja će se financirati iz Fonda solidarnosti EU.

Neto pozajmljivanje/zaduživanje

Slijedom projiciranih prihoda i rashoda, očekuje se da će proračun opće države zabilježiti manjak od 7,1 milijardu kuna ili 1,5% BDP-a u 2022. godini.

3.3. Proračun opće države u 2023. godini

Prihodi konsolidirane opće države

Prihodi proračuna opće države u 2023. godini projicirani su na razini od 46,2% BDP-a. Određeni su projiciranim kretanjem gospodarske aktivnosti, uzimajući u obzir fiskalne učinke prihodnih mjera koje

je Vlada RH donijela u travnju i listopadu ove godine u okviru paketa za zaštitu kućanstava i gospodarstva od rasta cijena. Značajan učinak na prihode proračuna imaju i sredstva pomoći institucija i tijela EU. To se ponajprije odnosi na sredstva iz prethodnog, ali i novog Višegodišnjeg financijskog okvira 2021. – 2027. te iz Mehanizma za oporavak i otpornost, kojima će se jačati oporavak i otpornost gospodarstva, kao i na sredstva iz Fonda solidarnosti EU, koja će se usmjeriti na obnovu javne infrastrukture zbog šteta nastalih potresom.

Porezi na proizvodnju i uvoz projicirani su u iznosu od 18,8% BDP-a. U njihovoj strukturi najizdašnji prihod predstavlja porez na dodanu vrijednost koji se kreće na razini od 13,3% BDP-a, a u odnosu na godinu ranije veći je za 5,6%. Projekcije prihoda od PDV-a izrađene su prema rastu osobne potrošnje, turističkih usluga, intermedijarne potrošnje, investicija te socijalnih transfera u naravi predviđenih za 2023. godinu. Pritom je u ove projekcije uključen učinak sniženih stopa PDV-a od 13%, 5% i 0% koje su u primjeni od travnja i listopada 2022. i to za isporuke prirodnog plina i grijanja iz toplinskih stanica odnosno za isporuke i ugradnje solarnih ploča. Slijede prihodi od trošarina koji su projicirani na razini od 3,9% BDP-a temeljem očekivanog intenziteta prometa i potrošnje trošarinskih proizvoda te godišnjeg učinka smanjenja visine trošarina na pogonska goriva, a radi sniženja maloprodajnih cijena. Fiskalni učinak navedenih mjera u 2023. godini iznosi 0,2% BDP-a. U ovu kategoriju uključeni su i prihodi od poreza na potrošnju te prihodi od naknada za poticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora koji se kreću u visini od 0,3% BDP-a.

Prihodi od socijalnih doprinosa rastu 7,4% te se kreću na razini od 11,2% BDP-a, a određeni su projiciranim rastom plaća i zaposlenosti u 2023. godini.

Tekući porezi na dohodak i bogatstvo, koji uključuju porez na dohodak i porez na dobit, povećavaju se za 5,3% u odnosu na prethodnu godinu odnosno predviđaju se na razini od 5,9% BDP-a. Pritom je porez na dohodak projiciran na razini od 3% BDP-a u skladu s očekivanim kretanjima na tržištu rada, a uzimajući u obzir mjeru povećanja iznosa neoporezivih primitaka s 15.000 na 24.000 kuna do kojeg se netko može smatrati uzdržavanim članom, a na koje se ne plaća porez na dohodak. Prihod od poreza na dobit projiciran je na razini od 2,3% BDP-a uslijed zakonskih izmjena umanjavanja ovih prihoda zbog povećanja iznosa neoporezivih primitaka koji su definirani izmjenama Pravilnika o porezu na dohodak. Ukupni fiskalni učinak ovih mjera iznosi 0,1% BDP-a.

Uz porezne prihode, značajni su i prihodi od ostalih tekućih i kapitalnih transfera u visini od 5,6% BDP-a, koji su u glavnini određeni apsorpcijom sredstava iz EU fondova, ali u sve većoj mjeri i sredstvima iz novog instrumenta EU generacije odnosno Mehanizma za oporavak i otpornost.

Rashodi konsolidirane opće države

Ukupni rashodi proračuna opće države za 2023. godinu projicirani su na razini od 48,6% BDP-a.

Naknade zaposlenima bilježe razinu od 11,8% BDP-a, a u odnosu na prethodnu godinu povećavaju se za 7,1%. Takva kretanja najvećim dijelom rezultat su povećanja osnovice za izračun plaća temeljem kolektivnih ugovora za državne i javne službenike, korekcije za minuli rad od 0,5%, kao i očekivanog kretanja razine broja zaposlenih državnih i javnih službenika.

Rashodi za intermedijarnu potrošnju kretat će se na razini od 8,4% BDP-a, a uključuju veća izdvajanja zdravstvenih ustanova za podmirenje dugovanja prema dobavljačima lijekova, potrošnog i ugradbenog

medicinskog materijala. Također, predviđaju se i veća izdvajanja za troškove energije kao i za tekuće i investicijsko održavanje uslijed rasta cijena energenata, a dio povećanja nastaje i zbog troškova vezanih uz sanaciju šteta od potresa koja će se financirati iz Fonda solidarnosti EU.

Rashodi za subvencije bilježe razinu od 2,1% BDP-a, a u odnosu na prethodnu godinu povećavaju se za 12,4%. Razlog tome jest predviđeno financiranje mjera u 2023. godini iz jesenskog paketa za zaštitu kućanstava i gospodarstva od rasta cijena u visini od 0,2% BDP-a. Mjere uključuju daljnje potpore za kompenzaciju rasta cijena energenata u sektorima prerade poljoprivrednih proizvoda, nadoknadu dijela troška dizelskog goriva koje se koristi kao pogonsko gorivo u komercijalnom prijevozu putnika te subvencioniranje cijena plina i struje poduzetnicima. U 2023. godini predviđa se i davanje izvanredne pomoći proizvođačima iz Programa ruralnog razvoja kao i davanje potpora poduzetništvu za tranziciju na energetski učinkovito gospodarstvo. Značajan iznos subvencija od 0,7% BDP-a odnosi se i na subvencije koje HROTE daje povlaštenim proizvođačima energije iz obnovljivih izvora. Ova kategorija rashoda uključuje i redovne subvencije prema sektoru poljoprivrede, prometa i tržišta rada.

Rashodi za dohodak od vlasništva, koji su određeni kretanjem rashoda za kamate, bilježit će razinu od 1,2% BDP-a i u odnosu na prethodnu godinu smanjeni su za 0,8%.

Socijalne naknade, osim socijalnih transfera u naravi čine najznačajniju kategoriju ukupnih rashoda proračuna opće države i bilježe razinu od 12,6% BDP-a. U najvećoj mjeri određuju ih rashodi za mirovine i mirovinska primanja u iznosu od 9,6% BDP-a, što je rezultat usklađivanja mirovina ostvarenih prema općim i posebnim propisima, prenesenog kumuliranog učinka promjene broja i strukture korisnika mirovina te usklađivanja mirovina iz 2022. godine kao i učinka novog modela obiteljskih mirovina. Naime, od 1. siječnja 2023. korisnicima obiteljskih mirovina omogućuje se pravedniji izračun mirovine povećanjem mirovinskog faktora, kao i mogućnost korištenja djela obiteljske mirovine uz zadržavanje osobne mirovine u slučaju smrti supružnika. Istodobno, predviđeno je i dodatno povećanje najnižih mirovina za 3%. Porodiljne naknade projicirane su na razini od 0,7% BDP-a, a uključuju cjelogodišnji učinak izmjena Zakona o roditeljskim potporama koji je stupio na snagu 1. kolovoza 2022. Izdvajanja za doplatak za djecu i dalje će iznositi 0,3% BDP-a, a za naknade za nezaposlene 0,2% BDP-a. Naknade za socijalnu skrb projiciraju se u visini od 0,6% BDP-a te uključuju mjere povećanja socijalnih naknada za ugroženog kupca energenata te povećanje naknada za udomitelje. Uz to, u ovoj kategoriji osiguravaju se i sredstva za potporu studentima na temelju socio-ekonomskog statusa. Fiskalni učinak energetskih mjera iz jesenskog paketa iznosi 0,05% BDP-a.

Socijalni transferi u naravi kretat će se na razini od 2,3% BDP-a, pri čemu najznačajniji dio čine socijalni transferi prema ustanovama izvan javnog sektora u sustavu zdravstva kao i povećana izdvajanja za organiziranu skrb za osobe starije životne dobi. Osim toga, socijalni transferi u 2023. godini u iznosu od 0,1% BDP-a uključuju i daljnje potpore za struju i plin socijalno ugroženima, energetski dodatak za nezaposlene te financiranje troškova ogrjeva i dijelom troškova stanovanja korisnicima zajamčene minimalne naknade.

Ostali rashodi, koji se u glavnini odnose na tekuće i kapitalne transfere, projicirani su na razini od 4,4% BDP-a. Najvećim dijelom odnose se na uplatu vlastitog doprinosa RH u proračun EU, tekuće donacije korisnika jedinica sektora opće države kao i na projekte financirane iz EU fondova, posebno u sektoru vodnog i komunalnog gospodarstva. I nadalje su planirana izdvajanja za zbrinjavanje i prihvata ukrajinskih izbjeglica te za isplate za troškove energije uravnoteženja koje obračunava HROTE. Također, osiguravaju se i sredstva za mjere u svrhu zaštite od porasta cijena u iznosu od 0,2% BDP-a i to za

subvencioniranje krajnje cijena plina kućanstvima, subvencioniranje cijena struje koje kućanstva dobivaju od opskrbljivača električnom energijom koji nisu članovi HEP grupe, potpore studentskim centrima za održiv sustav prehrane, sredstva za program „Zaželi – program zapošljavanja žena“, potpore sektoru ribarstva te za izvanrednu pomoć proizvođačima zbog elementarnih nepogoda i nepovoljnih događaja. Kapitalni rashodi uključuju procjenu kapitalnih transfera javnim i ostalim poduzećima, stanovništvu i ostalim pravnim osobama, rashode za preuzimanje obveza po osnovi subvencioniranja stambenih kredita kao i troškove financiranja obnove stambenih jedinica i konstruktivnih oštećenja nakon potresa.

Rashodi za bruto investicije u fiksni kapital bilježe razinu od 5,7% BDP-a. Određeni su planiranom dinamikom investicija jedinica središnje države te JLP(R)S, a u velikom dijelu će se financirati iz sredstava EU. Pritom se predviđaju daljnja ulaganja u cestovnu, željezničku i komunalnu infrastrukturu. Do kraja 2023. predviđena je i isporuka 18 novih elektromotornih vlakova HŽ Putničkom prijevozu te isporuka višenamjenskih borbenih aviona i ostale vojne opreme u svrhu daljnjeg jačanja međunarodnog položaja RH, zaštite zračnog prostora i povećanja ukupne borbene sposobnosti Hrvatske vojske. Projicirana su značajna izdvajanja za obnovu javne infrastrukture na područjima pogođenim zagrebačkim i petrinjskim potresom, koji će se dijelom financirati iz Fonda solidarnosti, a dijelom i iz nacionalnih sredstava.

Neto pozajmljivanje/zaduživanje

U skladu s projiciranim kretanjima prihoda i rashoda, u 2023. godini očekuje se manjak proračuna opće države u iznosu od 2,3% BDP-a.

PRILOZI

Prilog 0.i Osnovne pretpostavke

	2021.	2022.	2023.
EURIBOR, 3 mjeseca	-0,5	0,2	2,0
Devizni tečaj USD/EUR (godišnji prosjek)	1,2	1,1	1,0
Rast svjetskog BDP-a, osim europodručja	6,4	2,9	3,0
Rast BDP-a u europodručju	5,2	3,1	0,9
Stopa inflacije u europodručju (HICP)	2,6	8,1	5,5
Obujam svjetskog uvoza, osim europodručja	12,5	4,6	2,7
Rast relevantnih inozemnih tržišta	13,9	8,2	0,8
Rast cijena primarnih sirovina, isključujući naftu	42,1	7,1	-9,8
Cijene nafte (USD po barelu)	71,1	105,4	89,8

Izvor: Eurostat, ESB, MFIN

Prilog 1a. Makroekonomski izgledi

	ESA kod	2021. (stopa promjene)	2022. (stopa promjene)	2023. (stopa promjene)
1. Realni BDP	B1*g	10,2	5,7	0,7
2. Potencijalni BDP		2,9	3,2	2,6
doprinosi:				
-rad		1,0	1,3	0,8
-kapital		0,6	0,7	0,7
-ukupna produktivnost faktora		1,2	1,2	1,1
3. Nominalni BDP	B1*g	13,8	13,2	6,9
Komponente realnog BDP-a				
4. Izdaci za potrošnju kućanstava	P.3	10,0	4,5	0,4
5. Izdaci za potrošnju države	P.3	3,1	2,3	2,1
6. Bruto investicije u fiksni kapital	P.51	7,6	4,5	1,7
7. Promjene zaliha i neto nabava vrijednosti (% BDP-a)	P.52 + P.53	-3,0	1,7	2,5
8. Izvoz dobara i usluga	P.6	33,3	17,3	-0,2
- od čega: dobra	P.61	20,0	17,4	0,9
- od čega: usluge	P.62	51,5	17,3	-1,6
9. Uvoz dobara i usluga	P.7	14,7	20,2	0,4
- od čega: dobra	P.71	14,8	21,2	0,3
- od čega: usluge	P.72	13,9	14,3	1,1
Doprinos realnom rastu BDP-a				
10. Finalna domaća potražnja	P.3 + P.51	8,3	4,1	1,0
11. Promjene zaliha i neto nabava vrijednosti	P.52 + P.53	-4,9	3,4	0,0
12. Vanjski saldo dobara i usluga	B.11	6,8	-1,7	-0,4

Napomena: Podaci za 2021. su preliminarni.

Izvor: DZS, MFIN

Prilog 1b. Kretanje cijena

	2021. (stopa promjene)	2022. (stopa promjene)	2023. (stopa promjene)
1. Deflator BDP-a	3,2	7,1	6,1
2. Deflator potrošnje kućanstava	2,7	10,4	5,7
3. Indeks potrošačkih cijena	2,6	10,4	5,7
4. Deflator državne potrošnje	3,7	6,3	5,6
5. Deflator investicija	2,4	8,7	4,2
6. Deflator izvoznih cijena (dobra i usluge)	4,6	9,1	2,4
7. Deflator uvoznih cijena (dobra i usluge)	6,7	14,1	1,4

Izvor: DZS, MFIN

Prilog 1c. Kretanja na tržištu rada

	ESA kod	2021. (stopa promjene)	2022. (stopa promjene)	2023. (stopa promjene)
1. Zaposlenost, broj zaposlenih¹		1,2	2,7	0,5
- od čega: zaposlenici		0,4	2,4	0,5
- od čega: samozaposleni		6,4	4,5	0,8
2. Zaposlenost, radni sati		n.a.	n.a.	n.a.
3. Stopa nezaposlenosti (%)²		7,6	6,3	6,3
4. Produktivnost rada, broj zaposlenih		8,9	2,9	0,1
5. Produktivnost rada, radni sati		n.a.	n.a.	n.a.
6. Naknade zaposlenicima	D.1	6,1	11,3	7,1
7. Naknada po zaposleniku		5,6	8,6	6,5

¹ Prema definiciji nacionalnih računa.

² Prema metodologiji Međunarodne organizacije rada.

Napomena: Podaci za 2021. su preliminarni.

Izvor: DZS, Eurostat, MFIN

Prilog 2a. Proračun opće države podijeljen prema pod sektorima

	ESA kod	2021. (% BDP-a)	2022. (% BDP-a)	2023. (% BDP-a)
Neto pozajmljivanje/zaduživanje(B.9) po sektorima				
1. Opća država	S.13	-2,6	-1,5	-2,3
1a. Središnja država	S.1311	-2,7	-1,3	-2,2
1b. Savezna država	S.1312	n.a.	n.a.	n.a.
1c. Lokalna država	S.1313	-0,3	-0,1	-0,1
1d. Fondovi soc. osiguranja	S.1314	0,4	-0,1	0,0
2. Rashodi za kamate	D.41	1,6	1,3	1,2
3. Primarni saldo		-1,1	-0,1	-1,1
4. Jednokratne i ostale privremene mjere		0,0	-0,8	-0,8
5. Realni BDP		10,2	5,7	0,7
6. Potencijalni BDP		2,9	3,2	2,6
doprinos				
-rad		1,0	1,3	0,8
-kapital		0,6	0,7	0,7
-ukupna produktivnost faktora		1,2	1,2	1,1
7. Jaz domaćeg proizvoda (% potencijalnog BDP-a)		0,3	2,8	0,8
8. Ciklična proračunska komponenta (% potencijalnog BDP-a)		0,1	1,3	0,4
9. Ciklički prilagođen saldo (1-8) (% potencijalnog BDP-a)		-2,8	-2,7	-2,7
10. Ciklički prilagođen primarni saldo (9+2) (% potencijalnog BDP-a)		-1,2	-1,4	-1,5
11. Strukturni saldo (9-4) (% potencijalnog BDP-a)		-2,8	-2,0	-2,0

Izvor: DZS, MFIN

Prilog 2b. Dug opće države

	ESA kod	2021. (% BDP-a)	2022. (% BDP-a)	2023. (% BDP-a)
1. Razina ukupnog duga		79,8	71,3	69,0
2. Promjena ukupnog duga		-7,6	-8,5	-2,4
Doprinosi promjeni ukupnog duga				
3. Primarna bilanca		-1,1	-0,1	-1,1
4. Rashodi za kamate	D.41	1,6	1,3	1,2
5. Usklađivanje stanja i tijeka		0,4	-0,6	-0,1
<i>od čega:</i>				
- Razlike obračunskog i novčanog principa			0,0	0,0
- Neto akumulacija financijske imovine		0,0	0,0	0,0
<i>od čega:</i>				
- Privatizacijski prihodi		0,0	0,0	0,0
- Efekti promjene vrijednosti i ostali		0,0	0,0	0,0
p.m.: Implicitna kamatna stopa na dug		2,0	1,9	1,9
Ostale relevantne varijable				
6. Likvidna financijska imovina		0,0	0,0	0,0
7. Neto financijski dug (7=1-6)		79,8	71,3	69,0
8. Amortizacija duga (postojeće obveznice) od kraja prethodne godine		3,8	4,8	4,1
9. Postotak duga denominiran u stranoj valuti		70,7	71,4	0,1
10. Prosječno dospijeće		-	-	-

Izvor: DZS, MFIN

Prilog 2c. Potencijalne obveze

	2020. (% BDP-a)	2021. (% BDP-a)	2022. (% BDP-a)	2023. (% BDP-a)
Državna jamstva	1,7	1,9	n.a.	n.a.
<i>Od čega: povezano s financijskim sektorom</i>	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Izvor: HNB, MFIN

Prilog 3a Ciljani prihodi i rashodi opće države, razrađeno po ključnim kategorijama

Opća država (S13)	ESA kod	2021. (% BDP-a)	2022. (% BDP-a)	2023. (% BDP-a)
1. Ciljani ukupni porezi	TR	46,8	45,9	46,2
od čega				
1.1. Porezi na proizvodnju i uvoz	D.2	19,3	19,0	18,8
1.2. Tekući porezi na dohodak i bogatstvo	D.5	5,7	6,0	5,9
1.3. Porezi na kapital	D.91	0,0	0,0	0,0
1.4. Socijalni doprinosi	D.61	11,3	11,1	11,2
1.5. Prihodi od imovine	D.4	0,8	0,6	0,6
1.6. Ostalo		9,6	9,2	9,7
p.m.: Porezno opterećenje (D.2+D.5+D.61+D.91-D.995)		36,3	36,1	35,9
2. Ciljani ukupni rashodi	TE	49,4	47,4	48,6
od čega				
2.1. Naknade zaposlenima	D.1	12,6	11,8	11,8
2.2. Intermedijarna potrošnja	P.2	8,4	8,3	8,4
2.3. Socijalna plaćanja	D.62 + D.632	15,5	14,7	14,9
od čega Naknade nezaposlenima		0,2	0,2	0,2
2.4. Kamate	D.41	1,6	1,3	1,2
2.5. Subvencije	D.3	2,7	2,0	2,1
2.6. Bruto investicije u fiksni kapital	P.51g	4,8	4,5	5,7
2.7. Kapitalni transferi	D.9	1,5	2,0	2,2
2.8. Ostalo		2,4	2,9	2,4

Izvor: DZS, MFIN

Prilog 4b. Iznosi koji trebaju biti izuzeti iz ciljane vrijednosti rashoda

	2021. (razina, mlrd HRK)	2021. (% BDP-a)	2022. (% BDP-a)	2023. (% BDP-a)
1. Rashodi za programe EU koji su u potpunosti pokriveni s prihodima iz fondova EU-a	11,9	2,8	3,0	3,5
1.a Od toga rashodi za investicije koji su u potpunosti pokriveni s prihodima iz EU fondova	1,6	0,4	0,7	1,2
2. Ciklički rashodi za naknade nezaposlenima	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
3. Učinak diskrecijskih mjera na strani prihoda	-4,5	-1,1	-0,1	0,0
4. Povećanje prihoda regulirano zakonima	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Izvor: DZS, MFIN

Prilog . Odstupanje od prethodnog Programa stabilnosti i konvergencije³

	ESA kod	2021.	2022.	2023.
Ciljano neto pozajmljivanje/zaduživanje opće države (% BDP-a)	B.9			
Program stabilnosti / konvergencije		-2,9	-2,8	-1,6
Nacrt proračunskog plana		-2,6	-1,5	-2,3
Razlika		0,3	1,4	-0,8
Projekcija neto pozajmljivanja/zaduživanja opće države pri nepromijenjenoj politici (% BDP-a)	B.9			
Program stabilnosti / konvergencije		-2,9	-2,8	-1,6
Nacrt proračunskog plana		-2,6	-1,5	-2,3
Razlika		0,3	1,4	-0,8

Izvor: MFIN

³ Prethodni Program konvergencije je iz travnja 2022.

Prilog . Utjecaj Mehanizma za oporavak i otpornost (bespovratna sredstva)

Prihodi iz bespovratnih RRF sredstava (% BDP-a)				
	2020.	2021.	2022.	2023.
RRF BESPOVRATNA SREDSTVA uključena u projekciju prihoda	-	0,0	0,5	1,2
Novčane isplate RRF BESPOVRATNIH SREDSTAVA iz EU	0,0	1,4	2,2	0,8
Rashodi financirani iz bespovratnih RRF sredstava (% BDP-a)				
	2020.	2021.	2022.	2023.
UKUPNI TEKUĆI RASHODI	-	0,0	0,1	0,4
Bruto investicije u dugotrajnu imovinu P.51g	-	0,0	0,1	0,6
Kapitalni transferi D.9	-	0,0	0,2	0,3
UKUPNI KAPITALNI RASHODI	-	0,0	0,4	0,9
Ostali troškovi financirani iz bespovratnih RRF sredstava (% BDP-a) ¹				
	2020.	2021.	2022.	2023.
Smanjenje poreznih prihoda	-	-	-	-
Ostali troškovi koji imaju utjecaj na prihode	-	-	-	-
Financijske transakcije	-	0,0	0,0	0,1

Izvor: DZS, MFIN

Prilog . Nacionalna jamstva u okviru COVID-19 krize

		Datum usvajanja	Ukupan iznos jamstava planiran u programu	Trenutni iznos izdanih jamstava (% BDP-a)
Mjere kao odgovor na COVID 19 krizu	Program osiguranja portfelja kredita za likvidnost izvoznika COVID-19 mjera i Program pojedinačnog osiguranja kredita za likvidnost izvoznika COVID-19 mjera	4.2020.	0,97	0,63
	Osiguranje kredita odobrenih po HBOR-ovom Programu kreditiranja "Obrtna sredstva mjera COVID-19 za MSP u turističkim djelatnostima"	4.2020.	0,01	0,01
	Osiguranje kredita odobrenih po HBOR-ovom Programu kreditiranja "Obrtna sredstva mjera COVID-19 za poduzetnike u djelatnostima prerade drva i proizvodnje namještaja"	6.2020.	n.a.	0,01
	Jamstva za kredite sektoru mora, prometa, prometne infrastrukture i povezanim djelatnostima u aktualnoj pandemiji COVID-19	7.2020.	0,21	0,05
	Jamstva za kredite sektoru turizma i sporta u aktualnoj pandemiji COVID-19	2.2021.	0,31	0,04
	Jamstva za kredite u području kulture i kreativnih industrija u aktualnoj pandemiji COVID-19	7.2020.	0,06	0,01
Ukupno			1,56	0,75

Izvor: HBOR, HAMAG-BICRO, MFIN

Prilog . Fiskalni učinci najznačajnijih mjera uslijed pandemije koronavirusa

Naziv mjere	ESA kategorija	Fiskalni učinak, % BDP-a	Fiskalni učinak, mil. HRK	
COVID-19 MJERE U 2020. GODINI	Otpis izravnih poreza i doprinosa			
	porez na dohodak	D.5R	0,0	115
	doprinosi za mirovinsko i zdravstveno osiguranje	D.61R	0,8	2.884
	porez na dobit	D.5R	0,0	41
	Nenaplaćeni iznosi		0,0	
	porezi	D.2 + D.5	0,0	67
	doprinosi za mirovinsko i zdravstveno osiguranje	D.61R	0,0	78
	Subvencije povezane s COVID-19 krizom za sektore poljoprivrede, prometa, kulture, sporta i turizma	D.3P	0,1	348
	Potpore za očuvanje radnih mjesta	D.3P	1,9	7.299
		D.62P	0,1	382
		D.7P	0,0	23
	Naknada zbog privremene nesposobnosti za rad	D.62P	0,0	112
	Socijalni transferi u naravi putem ustanova izvan javnog sektora	D.632P	0,1	515
Kapitalne injekcije tretirane kao kapitalni transfer Croatia Airlines-u	D.99P	0,2	600	
Nabava medicinske i zaštitne opreme za borbu protiv COVID-19	P.2 + P.52 + D.1P	0,3	1.237	
Rashodi za kamate	D.41P	0,1	265	
Ostalo	D.7 + D.9 + P.51g	0,1	241	
UKUPNI FISKALNI UČINCI COVID-19 MJERA U 2020. GODINI		3,8	14.207	
COVID-19 MJERE U 2021. GODINI	Otpis izravnih poreza i doprinosa		0,0	
	doprinosi za mirovinsko i zdravstveno osiguranje	D.61R	0,5	1.812
	Subvencije povezane s COVID-19 krizom za sektore poljoprivrede, prometa, kulture, sporta i turizma	D.3P	0,1	352
	Potpore za očuvanje radnih mjesta	D.3P	1,2	4.564
		D.62P	0,1	223
		D.7P	0,0	39
	Naknada zbog privremene nesposobnosti za rad	D.62P	0,0	138
	COVID-19 dodatak na mirovine	D.62P	0,1	430
	Socijalni transferi u naravi putem ustanova izvan javnog sektora	D.632p	0,2	693
	Nabava cjepiva, medicinske i zaštitne opreme za borbu protiv COVID-19	P.2 + P.52 + D.1P	0,3	1.261
Rashodi za kamate	D.41P	0,1	223	
Ostalo	D.7 + D.9 + P.51g	0,1	313	
UKUPNI FISKALNI UČINCI COVID-19 MJERA U 2021. GODINI		2,7	10.049	
COVID-19 MJERE U 2022. GODINI	Otpis izravnih poreza i doprinosa		0,0	
	doprinosi za mirovinsko i zdravstveno osiguranje	D.61R	0,1	220
	Subvencije povezane s COVID-19 krizom u sektoru poljoprivrede	D.3P	0,1	300
	Potpore za očuvanje radnih mjesta	D.3P	0,1	275
		D.62P	0,0	14
	Naknada zbog privremene nesposobnosti za rad	D.62P	0,0	85
	Socijalni transferi u naravi putem ustanova izvan javnog sektora	D.632p	0,1	365
	Nabava cjepiva, medicinske i zaštitne opreme za borbu protiv COVID-19	P.2 + P.52 + D.1P	0,3	1.322
Rashodi za kamate	D.41P	0,1	287	
Ostalo	D.7 + D.9	0,0	188	
UKUPNI FISKALNI UČINCI COVID-19 MJERA U 2022. GODINI		0,8	3.057	

Izvor: DZS, MFIN

Prilog . Fiskalni učinci najznačajnijih mjera za ublažavanje inflatornih pritisaka

	Opis mjere	ESA kategorija	Fiskalni učinak u mil. HRK	
			u 2022.	u 2023.
MJERE NA STRANI PRIHODA	Snižena stopa PDV-a na određene prehrambene proizvode, plin i toplinsku energiju, higijenske potrepštine, ulaznice za sportska i kulturna događanja od ožujka 2022.	D.2	1.559	520
	Snižena stopa PDV-a od 5% na isporuku grijanja iz toplinskih stanica, ogrjevnog drva, peleta, briketa i sječke do 31. ožujka 2023.	D.2	100	100
	Smanjenje visine trošarine na pogonska goriva (benzin i dizel) radi utjecaja na sniženje maloprodajne cijene goriva	D.2	616	724
	Povećanje iznosa primitka do kojeg se netko može smatrati uzdržavanim članom s 15.000 kn na 24.000 kn	D.5R	0	246
	Ostale prihodne mjere		5	90
UKUPNI UČINAK NA SMANJENJE PRIHODA			2.280	1.680
MJERE NA STRANI RASHODA	Jednokratna naknada umirovljenicima	D.62P	942	0
	Povećanje najnižih mirovina	D.62P	0	200
	Energetski dodatak za nezaposlene	D.632P	66	263
	Socijalne naknade za ugrožene kupce energenata	D.632P	384	248
	Financiranje korisnicima zajamčene minimalne naknade troškova ogrjeva i dijela troškova stanovanja	D.632P	55	58
	Potpora za kompenzaciju rasta cijena energenata u sektorima prerade poljoprivrednih proizvoda	D.3P	50	150
	Subvencije za ublažavanje rasta cijene električne energije	D.3P	25	200
	Subvencije za ublažavanje rasta cijena plina poduzetnicima	D.3P	309	210
	Potpora za energetske učinkovitost u gospodarstvu	D.3P	0	200
	Subvencije za ublažavanje rasta cijena plina kućanstava	D.7P	475	356
	Subvencije za ublažavanje rasta cijene električne energije	D.7P	25	200
	Pomoć proizvođačima u sektoru poljoprivrede zbog elementarnih nepogoda	D.7P	0	100
	Program zapošljavanja žena "Zaželi"	D.7P	196	49
	Potpora sektoru ribarstva i akvakulture uslijed poremećaja na tržištu uzrokovanog ratom Rusije protiv Ukrajine	D.7P	100	250
Ostale rashodne mjere		143	195	
UKUPNI UČINAK NA POVEĆANJE RASHODA			2.770	2.680
UKUPNI FISKALNI UČINAK PRIHODNIH I RASHODNIH MJERA			5.050	4.359

Izvor: MFIN

Prilog . Troškovi povezani s prihvatom i zbrinjavanjem izbjeglica iz Ukrajine

učinak u mil.HRK	2022.	2023.
Troškovi smještaja, prehrane i ostali troškovi vezani uz smještaj izbjeglica	252	470
Zdravstvena zaštita strancima koju u RH imaju status stranaca pod privremenom zaštitom	13	15
Jednokratna naknada	19	14
Ostale usluge u socijalnoj skrbi	1	8
Ostali troškovi vezani uz prihvata i zbrinjavanje izbjeglica iz Ukrajine	8	26
UKUPNO D.7p	293	533

Izvor: MFIN

<p>Zelena tranzicija</p> <p>U pogledu povećanja javnih ulaganja u zelenu tranziciju, tijekom 2022. godine su izrađeni petogodišnji Akcijski plan za niskougljični razvoj i Akcijski plan za prilagodbu klimatskim promjenama te se očekuje usvajanje Provedbene odluke EK o emisijama stakleničkih plinova.</p> <p>U 2022. godini raspisivani su pozivi za dodjelu bespovratnih sredstava RRF-a vezano za izgradnju nove skele „Križnica“ i modernizaciju tramvajskog prometa, a do kraja godine planira se raspisivanje poziva za elektrifikaciju i ekologizaciju sustava u Zračnoj luci Zadar, za modernizaciju pruge Oštarije-Knin-Split kao i pruge Kustošija-Zagreb ZK-Zagreb GK.</p> <p>Kroz Operativni program Konkurentnosti i kohezije 2014.-2020. nabavljeno je 107 autobusa, a do kraja godine planirana je isporuka 116 autobusa za operatere javnog gradskog prijevoza u vlasništvu JLP(R)S, dok se u 2023. godini planira isporuka još 2 U 2023. godini planira se početak provedbe akcijskih planova za postizanje zajedničkog cilja EU za smanjenja emisija stakleničkih plinova te ulaganje u dekarbonizaciju gospodarstva putem EU Modernizacijskog fonda 2021. - 2030.</p> <p>Nakon usvajanja Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2021.-2027. od strane EK, planirano je raspisivanje poziva za dodjelu bespovratnih sredstava za rekonstrukciju postojećeg i izgradnju drugog kolosijeka željezničke pruge na dionici Dugo Selo-Novska.</p> <p>Digitalna tranzicija</p> <p>U svrhu ulaganja u digitalnu tranziciju planira se izrada električnog sustava naplate cestarina.</p> <p>Također, u okviru NPOO dodijelit će se STEM stipendije u svrhu potpore za razvoj digitalnih vještina. U 2023. godini dodijelit će se 1.500 potpora radi povećanja zapošljivosti STEM i IT stručnjaka, posebice za istraživanja i inovacije u sektoru digitalnih tehnologija.</p>	<p>X</p> <p>X</p>	
---	-------------------	--

<p style="text-align: center;">CSR 2</p> <p>Nastaviti s provedbom plana za oporavak i otpornost, u skladu s ključnim etapama i ciljnim vrijednostima iz Provedbene odluke Vijeća od 20. srpnja 2021.</p>	<p>RH intenzivno radi na ispunjavanju reformskih i investicijskih pokazatelja s rokom provedbe do kraja 2022. godine. Neke od reformi i investicija provedene tijekom 2022. godine uključuju aktivnosti na područjima:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pravosuđa - kroz novi Zakon o sprječavanju sukoba interesa, novu Strategiju suzbijanja korupcije za razdoblje 2021.-2030. te izmjene i dopune Zakona o kaznenom postupku. Također, radi se modernizaciji pravosudnog IT sustava. • Znanost i obrazovanje - putem donošenja novog Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, kojim će se omogućiti organizacijska reforma javnih sveučilišta i znanstvenih instituta te uvesti model financiranja koji se temelji na uspješnosti. • Zdravstva - nakon donošenja Nacionalnog plana razvoja zdravstva za razdoblje 2021.-2027., provodi se reorganizacija bolničkog sustava u svrhu jačanja učinkovitosti te modernizacija medicinske opreme. Također, pomoću izmjena Zakona o zdravstvenoj zaštiti te Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju planira se osigurati financijska održivost zdravstvenog sustava. Uz navedeno, do kraja godine planira se i uspostava telemedicinskih centara za pružanje teletransfuzijske usluge. • Rada i socijalne zaštite - izrađen je Zakon o suzbijanju neprijavljenog rada i novog Zakona o radu kako bi se unaprijedilo radno zakonodavstvo. Nakon usvajanja Nacionalnog plana borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti 2021.-2027, donesen je i novi Zakon o socijalnoj skrbi. Provode se i aktivnosti vezane za jačanje sustava uključivanja i praćenja ranjivih skupina na tržištu rada te pružanje adekvatne materijalne pravne zaštite nezaposlenima i jačanja njihove zapošljivosti. • Javne financije - kroz razvoj strukturnog makroekonomskog modela za hrvatsko gospodarstvo namijenjenog izradi srednjoročnih makroekonomskih prognoza, proračunskom planiranju i analizi ekonomskih politika. • Digitalizacije – putem donošenja Digitalne strategije za Hrvatsku do 2030., uspostave platformi za središnji sustav interoperabilnosti i nadogradnje Državnog oblaka. • Vodnog gospodarstva i gospodarenja otpadom - gdje se ulažu naporu u smanjenje udjela komunalnog otpada upućenog na odlaganje (49%). Do kraja godine, planira se izgradnja zaštitnih građevina u cilju zaštite od štetnog djelovanja voda i revitaliziranih vodotoka, kao i ugradnja mjernih uređaja na vodocrpilišta. • Prostornog uređenja i graditeljstva – kroz donošenje Nacionalnog plana za razvoj vještina u kontekstu zelenih poslova vezanih uz energetska obnova i obnovu nakon potresa te nadogradnje internetskog jedinstvenog kontakta sustava za energetska obnova i seizmičko ojačanje. U tijeku je i nabava seizmološke opreme u svrhu zaštite od potresa. 	<p>X</p>	
---	--	-----------------	--

U 2023. godini provest će se reforme i ulaganja, između ostalog, u područjima:

- **Javne uprave** - putem izmjene zakonodavnog okvira radi centralizacije sustava selekcije u državnoj upravi, kojim se utvrđuju potrebne kvalifikacije državnih službenika i omogućava suvremeni postupak odabira, kao i stupanje na snagu Zakona o plaćama u državnoj upravi i javnim službama te propisa za mobilnost.
- **Pravosuđa** - kroz osnivanje četiriju centara za mirenje na trgovačkim sudovima u Zagrebu, Splitu, Osijeku i Rijeci te izmjene Zakona o mirenju kako bi se doprinijelo daljnjem unapređenju instituta dobrovoljnog mirenja u parničnim i upravnim sporovima te se smanjilo trajanje i troškovi postupaka. Također će se uvesti i novi program izobrazbe pravosudnih dužnosnika i službenika pravosudnih tijela u Pravosudnoj akademiji.
- **Zdravstva** - kroz dovršetak funkcionalne integracije najmanje osam bolnica i kroz provedbu postupka zajedničke javne nabave za najmanje 85 % kategorija nabave, koje čine najmanje 80 % ukupne potrošnje bolnica kojima upravlja država.
- **Rada** - putem stupanja na snagu izmjena Zakona o tržištu rada te kroz uvođenje modela za hibridni pristup radnome mjestu – pametni model rada.
- **Mirovinskog sustava** - stupanjem na snagu Zakona o mirovinskom osiguranju povećat će se mirovinski faktor za izračun iznosa najniže obiteljske mirovine za 3%.
- **Socijalne zaštite** - planira se donošenje zakona o inkluzivnom dodatku kroz kojeg će se propisati uvjeti, kriteriji i procjena razine potrebne potpore osoba s invaliditetom kao i iznos novčane naknade potpore kroz financiranje inkluzivnog dodatka čime će se poboljšati uključenost osoba s invaliditetom u svakodnevni život. Također, planira se razvoj IT sustava za izračunavanje cijena za socijalne usluge i pružatelje usluga.
- **Obrazovanja** - uz donošenje Modela financiranja za rani i predškolski odgoj i obrazovanje te dodatnih izmjena modela cjelodnevnog nastave.
- **Znanosti** – dodjeljivat će se sredstva istraživačkim projektima temeljem internih poziva istraživačkih organizacija.
- **Zaštite okoliša** - planira se donošenja Plana proizvodnje i korištenja biogoriva u prometu, integracije pružatelja vodnih usluga, izgradnje ili obnove javne vodoopskrbne mreže te struktura za zaštitu od poplava radi zaštite od štetnih učinaka vode.

<p>Brzo dovršiti pregovore s Komisijom o programskim dokumentima kohezijske politike za razdoblje 2021.–2027. u cilju početka njihove provedbe.</p>	<p>Potpisan je Sporazum o partnerstvu, a Operativni program Konkurentnost i kohezija i Integrirani teritorijalni program su u završnoj fazi prilagodbi te se očekuje njihovo usvajanje. Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali za razdoblje 2021.-2027. dostavljen je EK te se do kraja 2022. godine očekuje njegovo odobrenje.</p> <p>Početak provedbe programa i objava prvih poziva očekuje se u prvoj polovici 2023. godine.</p>		X
<p style="text-align: center;">CSR 3</p> <p>Diversificirati uvoz fosilnih goriva i smanjiti sveukupnu ovisnost o fosilnim gorivima.</p> <p>Ubrzati uvođenje energije iz obnovljivih izvora, a posebno se fokusirati na energiju vjetra, solarnu energiju i geotermalne izvore, među ostalim u malim sustavima za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora i razvojem energetske zajednice, osobito pojednostavnjenjem procedura izdavanja odobrenja i dozvola.</p> <p>Nastaviti nadograđivati prijenosne i distribucijske elektroenergetske mreže i ulagati u skladištenje električne energije.</p> <p>Pojačati mjere za smanjenje potražnje za energijom poboljšanjem energetske učinkovitosti, osobito u stambenim zgradama, te smanjiti ovisnost o fosilnim gorivima u sektorima grijanja i prometa.</p>	<p>Tijekom 2022. godine izrađena je procjena s preporukama za uklanjanje prepreka i rasterećenja administrativnih postupaka koji ograničavaju veće korištenje energije. Očekuje se i usvajanje plana razvoja geotermalnog potencijala RH kao i izrada strateške studije o utjecaju plana na okoliš.</p> <p>Izrađen je i program energetske učinkovitosti za dekarbonizaciju energetske sektora. Isti će se koristiti kao temelj za planiranje investicija iz Višegodišnjeg financijskog okvira 2021.-2027.</p> <p>Izrađena je RH strategija za vodik do 2050. godine koja definira nacionalnu viziju razvoja proizvodnje i korištenja vodika kao zamjene za fosilna goriva.</p> <p>Započeta je izrada Geološko-geofizičke studije u svrhu snimanja geofizičkih podataka za 9 geotermalnih projekata. Od toga, odabrano je 6 preliminarnih lokacija za ispitivanje geotermalnog potencijala te će se na njima izvesti dodatno snimanje geofizičkih podataka.</p> <p>Do kraja 2022. godine planira se raspisivanje poziva za dodjelu bespovratnih sredstava iz Mehanizma za oporavak i otpornost vezano za nabavu vozila na alternativni pogon za javni linijski promet, program sufinanciranja kupnje novih vozila na alternativna goriva te program razvoja infrastrukture alternativnih goriva u cestovnom prometu.</p> <p>Tijekom 2023. godine planira se revizija Nacionalnog energetske i klimatskog plana 2021.-2030., u svrhu planirane dekarbonizacije EU do 2050. godine.</p> <p>Nakon što EK usvoji Operativni program Konkurentnost i kohezija 2021.-2027. raspisat će se pozivi za dodjelu bespovratnih sredstava za ulaganja u čist i ekološki prihvatljiv vozni park te pripadajući razvoj infrastrukture na alternativna goriva.</p>	X	